

Energiecoöperaties in de (warmte)transitie

Waarom een energiecoöperatie ook een verstandig pad is.

Een energiecoöperatie is de laatste jaren een veel geziene vorm om op lokaal niveau het initiatief te nemen de energietransitie in de eigen wijk of buurt vorm te geven. Dit start meestal uit een groep betrokken vrijwilligers die enthousiast van start gaan. Maar eenmaal op pad, komen er soms ook twijfels. Wat komt er allemaal bij kijken, is het niet heel moeilijk, zijn er genoeg bestuursleden en zo meer. Hieronder wordt, met als aanleiding het project Buurt Energie Systeem Bomenbuurt Oost (Nijmegen), dieper ingegaan op de belangrijke en interessante rol die coöperaties kunnen spelen in de energietransitie.

Maatschappelijke impact: neem als bewoner zelf het heft in handen bij de energietransitie

- Steeds meer enthousiaste mensen verenigen zich in [lokale duurzame energie-initiatieven](#) en maken samen impact. *Het aantal burgercoöperaties groeit hard, net als het aantal projecten dat ze realiseren.* In bijna alle Nederlandse gemeenten zijn al groepen burgers actief. In 2021 zijn er 676 energiecoöperaties met ongeveer 112.00 leden. Daarnaast zijn er zo'n 110 warmte-initiatieven vanuit bewoners gestart, in verscheidene ontwikkelstadia.
- Misschien wel het belangrijkste is dat initiatieven *zelf bepalen hoe de warmtetarieven er uit komen te zien*: hoogte en verhouding tussen variabel en vast. Uiteraard binnen de wettelijke en economisch verantwoorde grenzen. Niet meer een (commerciële) leverancier beslist hierover aan ver weg gelegen bestuurderstafels, maar dat doen de leden van de coöperatie zelf! Eeuwige discussies over dat er te veel aan de commerciële strijkstok blijft hangen zijn dan verleden tijd, want als er al winst wordt gemaakt dan komt die ten goede aan de coöperatie en beslissen de leden over de bestemming.
- De initiatieven hebben de wens om zelf te bepalen waar hun energie vandaan komt en daarbij onafhankelijk te zijn van een (commerciële) leverancier. *Ze stimuleren de lokale economie door de opbrengsten van de energieprojecten te investeren in de lokale gemeenschap.* Of door te investeren in nieuwe energieprojecten, met de hulp van lokale bedrijven.
- Een in het oog springend verschil tussen energiecoöperaties en energiebedrijven is de schaalgrootte. De meeste energiecoöperaties hebben tussen de 100 en 500 leden, terwijl het aantal klanten van energiebedrijven vaak in de duizenden loopt. Verder heeft een bedrijf klanten en een coöperatie leden. Klanten nemen alleen maar energie af, *terwijl leden een stem hebben in de koers van de club en helpen met het tot leven brengen van de coöperatie.*
- Coöperaties financieren zich deels met het geld van leden en zijn daarom financieel conservatief *en nemen weinig risico's.*
- Om de overgang naar duurzame energie voor elkaar te krijgen moeten we allemaal iets doen. Al is het alleen maar de voordeur open doen, om losgekoppeld te worden van het aardgas. *Als we de energietransitie overlaten aan de overheid en grote bedrijven alleen, voelen weinig mensen ervoor om mee te werken.*
- Hier komt het belang van de lokale energie-initiatieven (energiecoöperaties) naar voren. Inwoners van een buurt of wijk betrekken is namelijk precies waarin zij grote stappen zetten. *Zij kennen de buurt, de mensen, en hun wensen en belangen.* Hierdoor ontstaan ook kansen voor buurten of wijken waar de sociale cohesie kleiner is. Mensen die anders geïsoleerd zouden leven kunnen hierdoor makkelijker benaderd en betrokken worden

Zelf invloed op de koers: bestuur en ledenvergadering en de agenda voor de buurt

- Een coöperatie kan ook dienen als motor voor de buurt. Er zijn actieve vrijwilligers, leden en met de verdiensten kunnen nieuwe initiatieven worden opgezet, voor buurtverbetering of verdere verduurzaming.
- Als bestuurslid zet je samen met de leden de koers uit. Dit betekent de eerste jaren vooral een conservatief financieel beleid voeren om het business plan te realiseren en reserves op te bouwen. Dit soort installaties vragen om een langere termijn horizon voor aanpassingen.
- Slim inspelen op de mogelijkheden die de energiemarkt biedt voor de aankoop van gas en elektriciteit: *je bent nu een grotere speler met meer opties.*
- Nachtrust door uitbesteding van de dagelijkse bedrijfsvoering aan een door *de coöperatie geselecteerde partner*. Regelmatig de samenwerking evalueren en bijstellen wanneer nodig.
- Continuïteit en professionaliteit van het coöperatiebestuur: opleidingen zijn beschikbaar ([CoöperatieAcademie - NCR \(cooperatie.nl\)](https://www.cooperatieacademie.nl/))
- Bestuur: er kan gekozen worden voor het openstellen van een bestuursfunctie voor invulling buiten de wijk/leden, bijvoorbeeld een professional. *Ook andere taken, bijvoorbeeld de ledenadministratie/boekhouding kan bij lokale ondernemers worden uitbested.* Binnen Energie Samen is hiervoor Econobis BV opgezet <https://econobis.energiesamen.nu/>

Als woningcorporatie: verduurzaming voor en door de buurt

- Lokaal, maar met een professionele bedrijfsvoering van de Warmte BV. Dus ook korte lijntjes in plaats van een grote commerciële partij aan de andere kant.
- Maatwerkafspraken vastgelegd in een Samenwerkingsovereenkomst met kaders over de tarieven.
- Geen grote aanpassingen mogelijk zonder overleg: dit ligt vast in de SOK en beiden moeten instemmen.
- Warmte BV functioneert onder toezicht en vergunning van de Autoriteit Consument & Markt (ACM). Speelruimte is beperkt door wetgeving.

Zijn er dan geen risico's? Zeker, maar ze zijn overzichtelijk en beheersbaar

- Doordat de coöperatie wordt opgericht als een U.A. (Uitgesloten Aansprakelijkheid) kunnen de leden niet aansprakelijk worden gesteld mocht de coöperatie onverhoopt failliet gaan. De leden zijn dan waarschijnlijk wel hun eventuele financiële inleg kwijt.
- Voor het bestuur is het aan te bevelen *een bestuurders-aansprakelijkheidsverzekering af te sluiten*. Dit kan, indien de coöperatie is aangesloten bij de koepelorganisatie Energie Samen, op hun verzamelpolis: [Verzekering bestuurdersaansprakelijkheid - Energie Samen](#). Maar er zijn ook mogelijkheden bij andere aanbieders. Opzet of grove schuld is uiteraard niet gedekt.
- In Denemarken is al een lange traditie van warmtecoöperaties. *Faillissementen zijn slechts een enkele maal voorgekomen in de meer dan 50 jaar.*
- Is er voldoende kennis bij de leden? Er is op vele plekken *kennis te halen voor leden en bestuur*: Energie Samen, HierOpgewekt, energiecoöperaties in de omgeving, ateliers Wijk van de Toekomst etc.
- De warmtelevering zal bij onverhoopt faillissement niet in gevaar komen. *Dit is door de ACM geregeld, net als bij gas en stroom.*
- Is er genoeg belangstelling en potentieel in de buurt om in voldoende bestuursleden te voorzien? Wij denken voor nu zeker, maar mocht dit later niet het geval zijn, dan is er nog de optie van een *professioneel, door de leden gekozen bestuurslid*.
- Zijn de huurders wel voldoende vertegenwoordigd? Dit is zeker een aandachtspunt, we moeten onderzoeken of een *huurdersvertegenwoordiging* lid kan/moet worden of een plek in het bestuur kan/moet krijgen. De mogelijkheden bestaan zeker.

Wat zijn dan zoal de taken van het bestuur in een BES, waar gaan ze over?

- Het bestuur bestaat minimaal uit een voorzitter, penningmeester en secretaris. Vaak zijn er ook bestuursleden met algemene taken, of bijvoorbeeld Techniek, bewonersparticipatie e.d..
- Het bestuur heeft met enige regelmaat overleg, bijvoorbeeld een keer per maand. Daar in worden lopende zaken behandeld, eventuele nieuwe zaken uitgezocht en indien nodig besluiten binnen het mandaat genomen, of anders voorbereid voor de ledenvergadering
- Het bestuur organiseert minimaal een keer per jaar een Algemene Leden Vergadering en bereidt deze voor. Onderwerpen kunnen of moeten zijn:
 - Financiële verslaglegging (met verlening decharge door vergadering na advies kascommissie).

- Terugblik op afgelopen periode en plannen voor het voorliggende jaar.
- Besluiten voorleggen aan de ALV, bijvoorbeeld over investeringen in de installatie, onderhoud, nieuwe initiatieven etc.: alle verplichtingen die aangegaan worden en buiten het in de statuten vastgelegde mandaat gaan.
- Voordracht nieuwe bestuursleden na verstrijken termijn.

Wist u dat...

Bijna iedere Nederlander lid is van een coöperatie?

De kracht van de coöperatie | www.cooperatie.nl

Wist u dat...

Nederland meer dan **3.000** actieve coöperaties kent?

De kracht van de coöperatie | www.cooperatie.nl

Bronnen voor deze notitie: HierOpgewekt en coöperatie.nl